

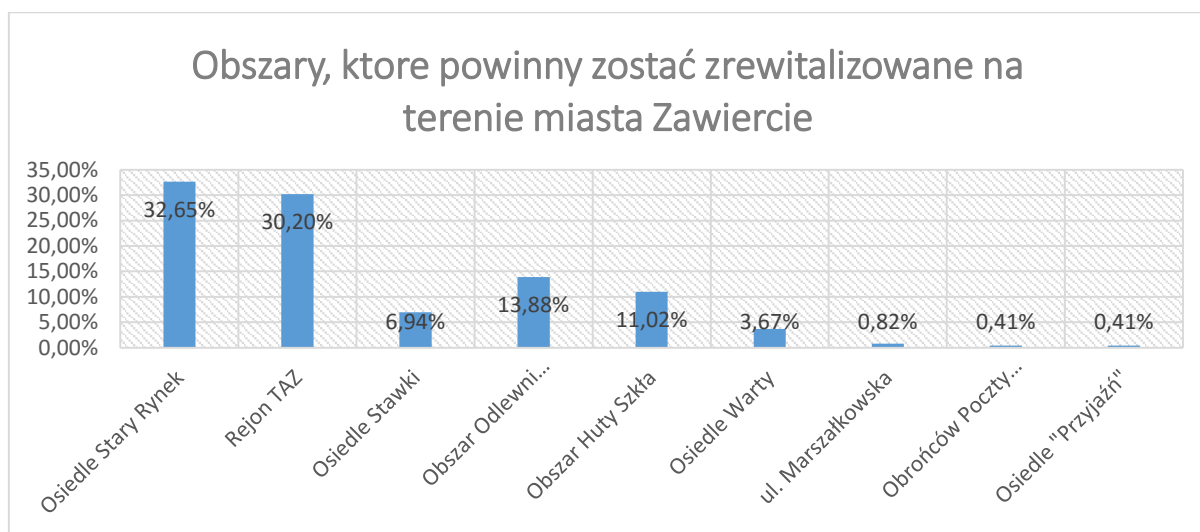
Lokalny Program
Rewitalizacji Obszarów
Miejskich na terenie gminy
Zawiercie na lata 2014 –
2020

1. Podsumowanie ankietyzacji (obszary rewitalizowane)

Mając na celu zachowanie partycypacyjnego charakteru dokumentu przeprowadzono ankietyzację, która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów miasta Zawiercie które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankiety można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miejskim) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu). W ramach odpowiedzi otrzymano 271 ankiet. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane uzyskane podczas ankietyzacji.

Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane na terenie miasta Zawiercie:

Wykres 1 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane na terenie miasta Zawiercie

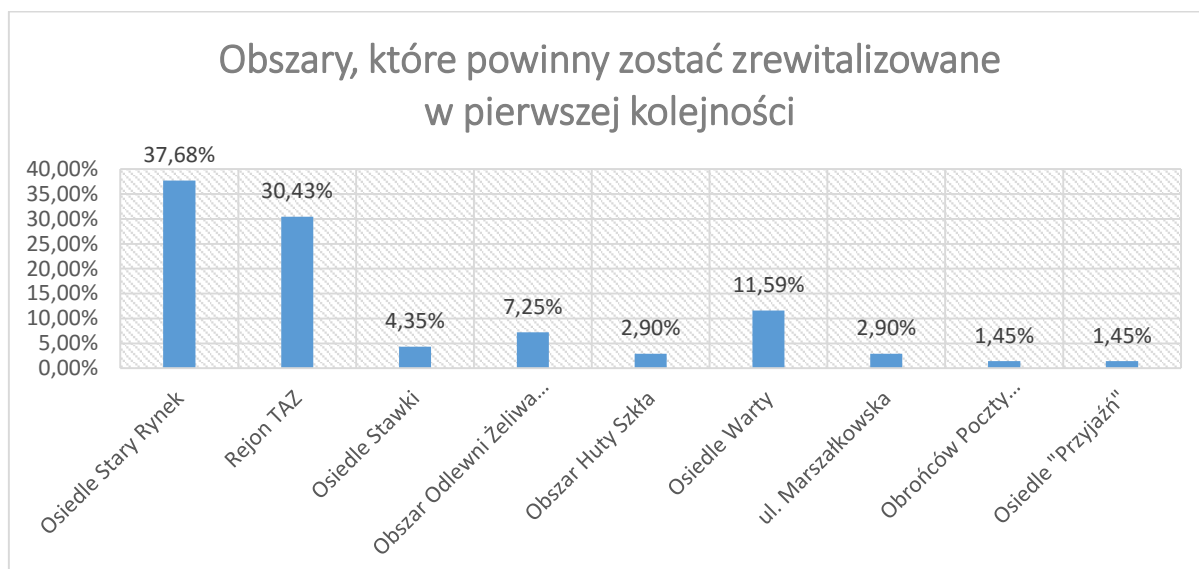

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej mieszkańców wskazało na Osiedle Stary Rynek jako obszar, który powinien zostać zrewitalizowany (32,65% respondentów). Na kolejnym miejscu znalazł się Rejon osiedla TAZ (30,20%) oraz obszar Odlewni Żeliwa Ciągłego oraz Fabryki Opakowań Błazanych (13,88%) oraz Obszar Huty Szkła (11,02%).

W pierwszej kolejności według mieszkańców należałoby zrewitalizować Osiedle Stary Rynek (37,68%) odpowiedzi, następnie rejon TAZ (30,43%), Osiedle Warty (11,59%) oraz Obszar Odlewni Żeliwa Ciągłego oraz Fabryki Opakowań Błazanych (13,88%). Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres:

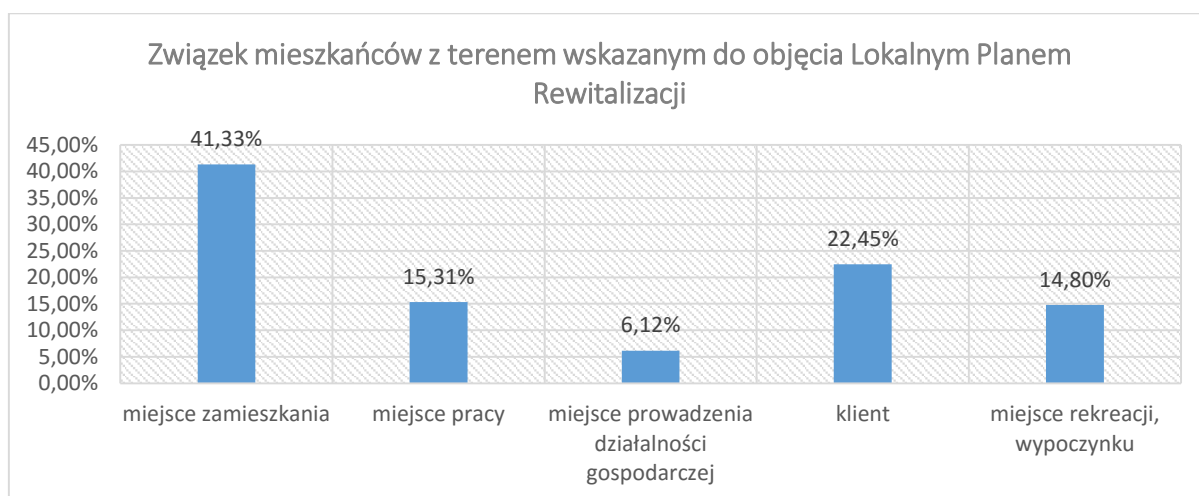
Wykres 2 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane w pierwszej kolejności

Źródło: Opracowanie własne

Osoby które wskazały wyżej wymienione obszary rewitalizacji w większości są ich mieszkańcami (41,33%) odpowiedzi, klientami firm i punktów usługowych (22,45%), pracownikami świadczącymi pracę na tym terenie (15,31%) odpowiedzi. Najmniej liczną grupę, która wyznaczyła w/w obszary które powinny zostać zrewitalizowane stanowią osoby prowadzące na tym terenie działalność gospodarczą.

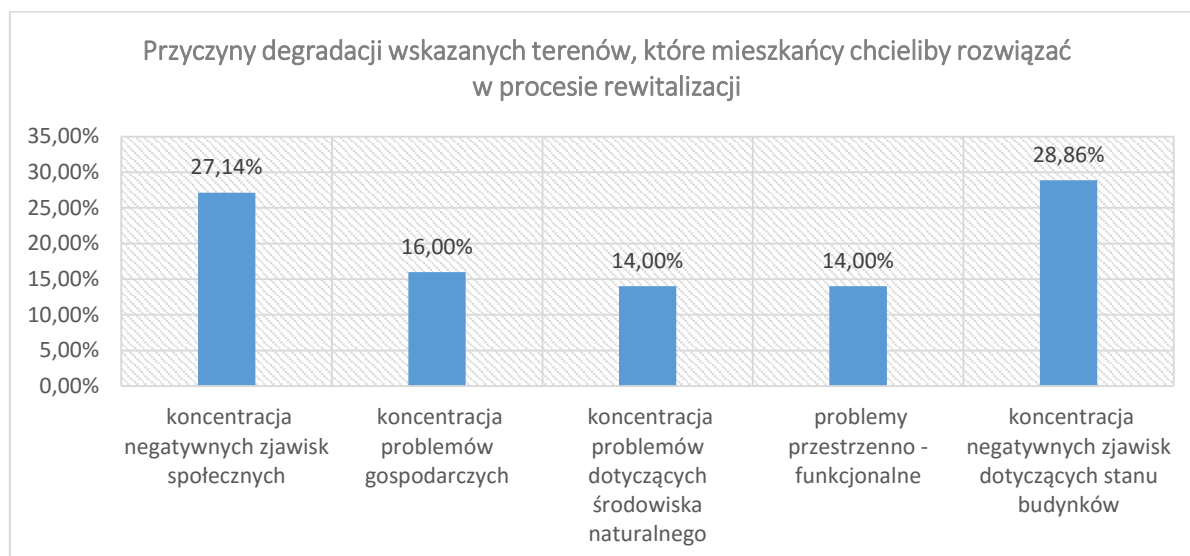
Wykres 3 Związek mieszkańców z terenem wskazanym do objęcia Lokalnym Planem Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Analizując przyczyny degradacji terenów, które mieszkańcy chcieliby ująć w Lokalnym Programie Rewitalizacji najczęściej odpowiedzi wskazywało na koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących budynków (28,86%) oraz koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (27,14%). Mniej mieszkańców wskazało jako przyczyny degradacji koncentrację problemów gospodarczych (16%), koncentrację problemów dotyczących środowiska naturalnego (14%), problemy przestrzenno – funkcjonalne (14%).

Wykres 4 Przyczyny degradacji wskazanych terenów, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji

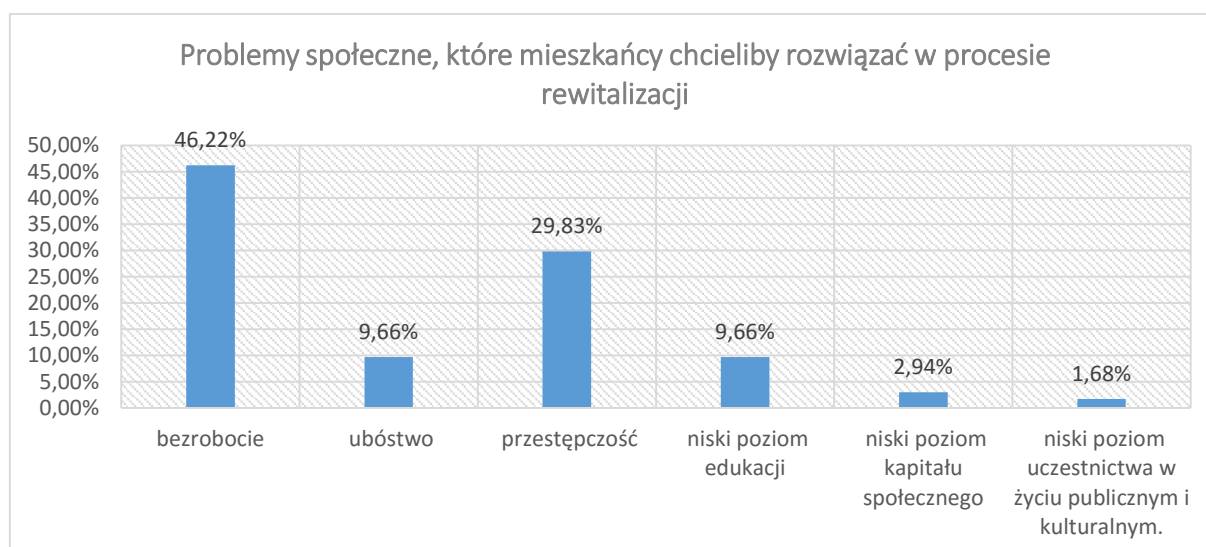

Źródło: Opracowanie własne

Analizując koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących stanu budynków 72,85% odpowiedzi wskazywało na degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, a 27,15% wskazywało na brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (m.in. odnawialne i alternatywne źródła energii).

W zakresie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji najwięcej odpowiedzi wskazywało na bezrobocie (46,22%) oraz przestępczość (29,83%). W mniejszym stopniu mieszkańcy wskazywali na ubóstwo (9,66%), które jest pochodną bezrobocia, niski poziom edukacji (9,66%), niski poziom kapitału społecznego (2,94%) oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

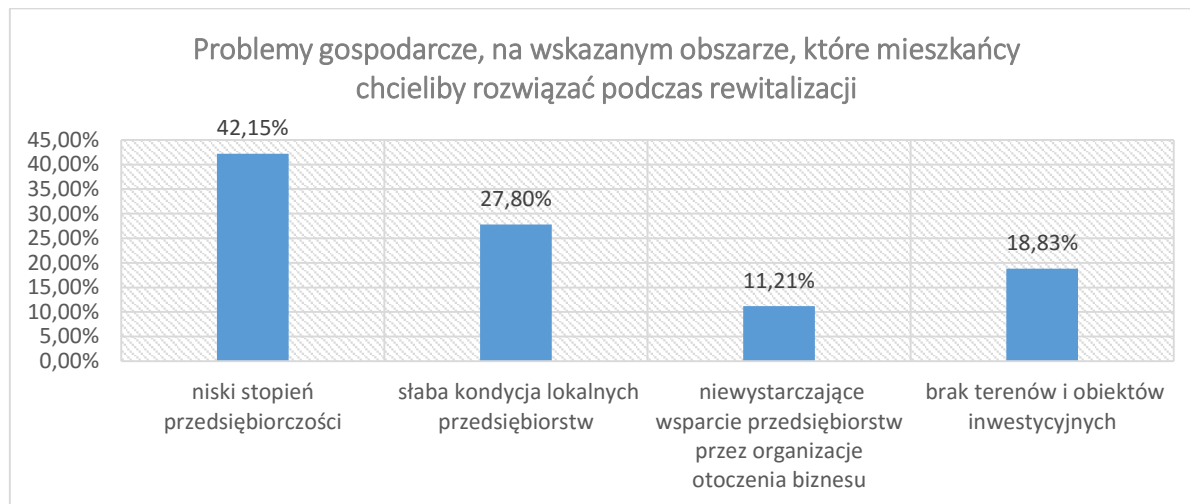
Wykres 5 Problemy społeczne, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

W zakresie problemów gospodarczych mieszkańcy zwrócili przede wszystkim uwagę na niski stopień przedsiębiorczości (42,15% odpowiedzi) oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw (27,8% odpowiedzi). Mniejszym problemem wg. mieszkańców jest niewystarczające wsparcie firm przez organizacje otoczenia biznesu (11,21%) oraz brak terenów i obiektów inwestycyjnych (18,83%).

Wykres 6 Problemy gospodarcze, na wskazanym obszarze, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać podczas rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Analizując problemy środowiskowe, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać podczas rewitalizacji, najwięcej odpowiedzi dotyczyło przekroczenia standardów jakości środowiska (tzw. „niska emisja” / hałas / spaliny) – 67,57% odpowiedzi. Pozostała część odpowiedzi wskazywała na obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska (29,73%) oraz brak terenów zielonych (2,7% odpowiedzi).

Wykres 7 Informacja na temat problemów przestrzenno – funkcjonalnych na wskazanym obszarze, które chcieliby rozwiązać mieszkańcy

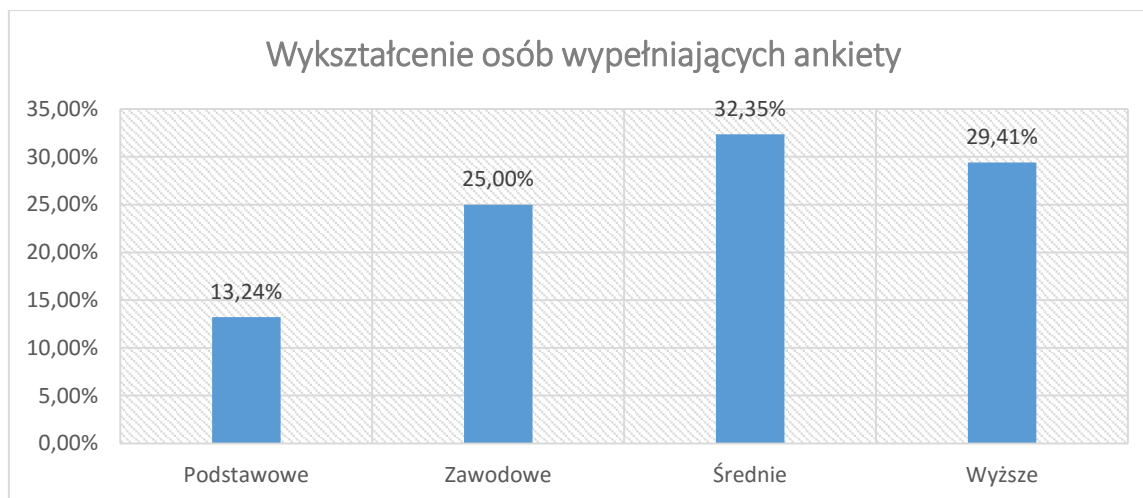

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące osób wypełniających ankietę:

Największą grupę osób wypełniających ankietę stanowiły osoby z wykształceniem średnim (32,35%) oraz wyższym (29,41%). Mniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym (25%) oraz podstawowym (13,24%).

Wykres 8 Wykształcenie osób wypełniających ankietę

Źródło: Opracowanie własne

Ankietę dotyczącą określenia obszarów objętych rewitalizacją w większości wypełniły kobiety (60,26% ankiet), a w mniejszej ilości mężczyźni (39,74%). Ankiety wypełnione zostały przez osoby we wszystkich grupach wiekowych, brak w tym zakresie grupy dominującej.

2. Metodologia

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji nastąpiło w oparciu o:

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 roku opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju;
- Opracowanie pn. Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 – opracowanie – grudzień 2015 r.
- Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- Dane Urzędu Miejskiego w Zawierciu oraz dane udostępnione przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego tj. (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej);
- dane udostępnione przez Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Zawierciu;
- dane udostępnione przez Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawierciu;
- dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Zawierciu;
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu;
- dane Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” i Spółdzielni Mieszkaniowej „Zawiercie”;
- przeprowadzoną ankietyzację;
- uwagi Komitetu ds. rewitalizacji;
- konsultacje społeczne.

Mając na celu jak najbardziej trafne wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji przyjęto następujące założenia:

- obszar którego dotyczy program obejmuje Gminę Zawiercie;
- gminę podzielono na jednostki pomocnicze (osiedla);
- lokalny program rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Zawiercia i nie więcej niż 30% jego mieszkańców w sferze społecznej (najważniejszej), przestrzennej (uwzględniającej uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne oraz środowiskowe) i gospodarczej;
- wyznaczenie obszarów objętych programem nastąpiło w oparciu o wyniki analizy wskaźnikowej na podstawie zebranych danych;
- wskaźniki zostały skonstruowane w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i problemów.

W ramach prac dotyczących wyznaczenia obszarów objętych zdegradowanymi oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę następujące akty prawne na podstawie których udzielana jest pomoc:
 - ustawa o świadczeniach rodzinnych,
 - ustawa o świadczeniach alimentacyjnych,
 - ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
 - ustawa o pomocy społecznej.
 Największą wagę (40%) nadano ustawie o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Pozostałym ustawom nadano wagi po 20%. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na tle miasta;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się największą przestępczością;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się największą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Degradacja budynków” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik dotyczy infrastruktury mieszkaniowej wielorodzinnej. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” – w przypadku gdy na terenie obszaru miasta znajduje się zdegradowany obszar przemysłowy przyznawane były punkty, w przypadku braku takiego terenu punkty nie były przyznawane;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów najbardziej zurbanizowanych cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska.

- wskaźnik nr 7 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową.

Wartości wskaźników zostały obliczone w oparciu o dane z 2015 roku. Zastosowane wskaźniki w pełni odzwierciedlają sytuację społeczną, przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczą w obszarach miasta, nie ma więc potrzeby określania dodatkowych wskaźników.

Wskaźniki otrzymały odpowiednie wagi. Wskaźniki dla sfery społecznej otrzymały łączną wagę na poziomie 60% gdyż to one stanowią podstawę określenia obszarów objętych rewitalizacją. Pozostałe wskaźniki dotyczące sfery przestrzennej i gospodarczej otrzymały łączną wagę 40%. Wagi poszczególnych wskaźników ustalone zostały przez Komitet ds. rewitalizacji. Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje w tym zakresie:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – 0,35;
- wskaźnik nr 2 „Przestępczość” – 0,20;
- wskaźnik nr 3 „Bezrobocie” – 0,05;
- wskaźnik nr 4 „Degradacja budynków” – 0,2;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” - 0,1;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – 0,05;
- wskaźnik nr 7 – „Przedsiębiorczość” – 0,05.

Ze względu na równomierne obciążenie obszarów miejskich infrastrukturą edukacyjną, infrastrukturą sportu i rekreacji, infrastrukturą ochrony zdrowia oraz obiektami handlowymi nie przeprowadzono analizy wskaźnikowej w tym zakresie. Podobnie w zakresie infrastruktury technicznej – miasto charakteryzuje się wysokim dostępem do infrastruktury sieciowej. Systematycznie rośnie liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej (w chwili obecnej podłączonych jest 98,8%), kanalizacyjnej i gazowej.

3. Obszary zdegradowane

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej określono obszary zdegradowane na obszarze miasta. **Mianem obszarów zdegradowanych określono obszary (osiedla) na których natężenie wszystkich wskaźników łącznie było wyższe niż średnia gminna.** Wartość średnia wynosi 1 i oznacza średnie na tle gminy występowanie zjawisk. Wartości poniżej 1 oznaczają, że na danym obszarze natężenie niekorzystnych zjawisk jest niższe od średniej gminnej, natomiast wartości powyżej 1 oznaczają, że natężenie negatywnych zjawisk jest powyżej średniej. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane:

Tabela 1 Wykaz obszarów zdegradowanych

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych na tle miasta Zawiercie
1	Osiedle Argentyna	2704	5,37%	1,02
2	Osiedle Blanowice	2754	5,41%	0,72
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	0,45
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,43
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	1,27
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	1,53
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	0,94
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	0,69
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	1,15
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	0,92
11	Stary Rynek	3482	6,91%	2,38
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	1,01
13	Osiedle Szymańskiego	2106	4,18%	2,79
14	Osiedle Warty	859	1,71%	1,59
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,88
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,15%	0,29
17	Osiedle Zuzanka I	3495	6,94%	1,20
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,44
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,99
20	Sołectwo Łosice	407	0,79%	0,49
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,54
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,28

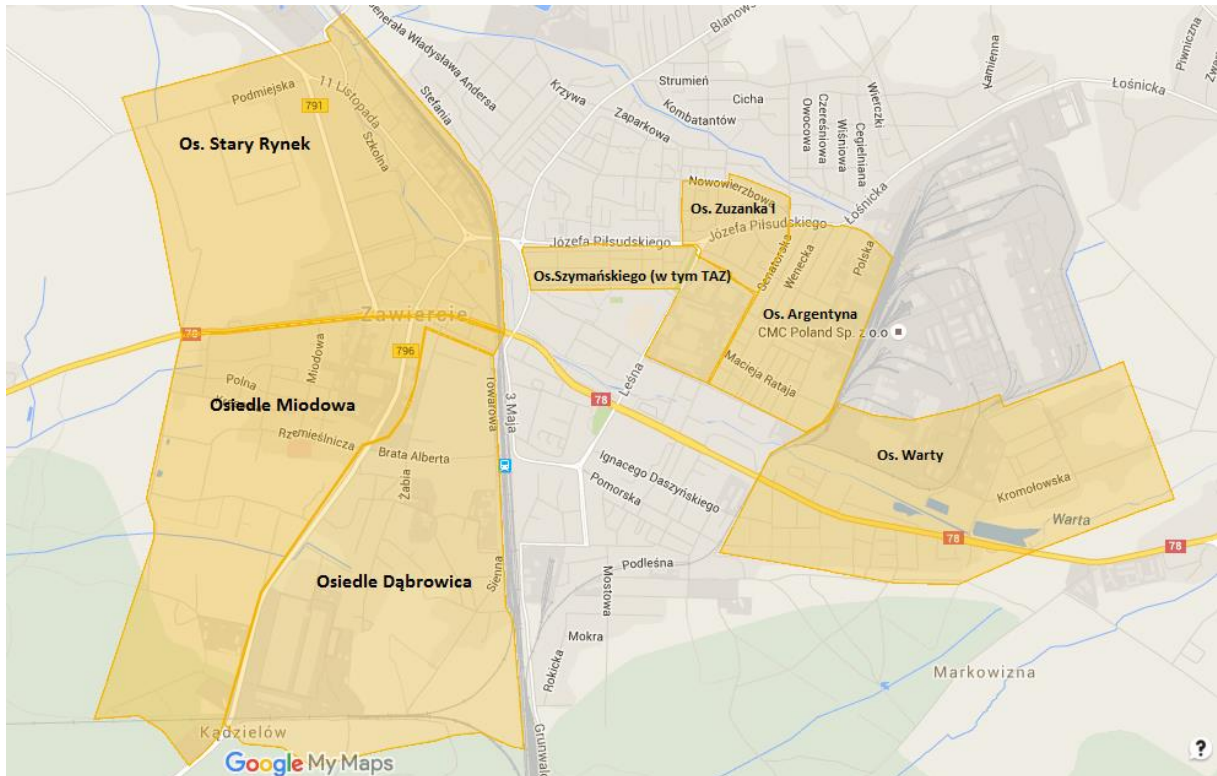
Źródło: Opracowanie własne

Do obszarów zdegradowanych zaliczono:

- Osiedle Argentyna;

- Osiedle Centrum (w ograniczonym zakresie dotyczącym zdegradowanych terenów przemysłowych i poprzemysłowych);
- Osiedle Dąbrowica;
- Osiedle Miodowa;
- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Warty;
- Osiedle Zuzanka I.

Mapa 1 Obszary zdegradowane na terenie miasta Zawiercie

Źródło: Opracowanie własne

2.11. Obszary objęte rewitalizacją

Na podstawie przeprowadzonej i przyjętej metodologii (pkt. 2.9 niniejszego dokumentu), określono obszary które zostaną objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Gminy Zawiercie na lata 2014 - 2020. Wyznaczone obszary cechują się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i/lub przestrzennych (w tym infrastrukturalnych i środowiskowych) oraz gospodarczych. Są to następujące obszary:

- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Warty.

Obszary zostały zobrazowane na poniższej mapie:

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę obszarów oraz załączniki mapowe.

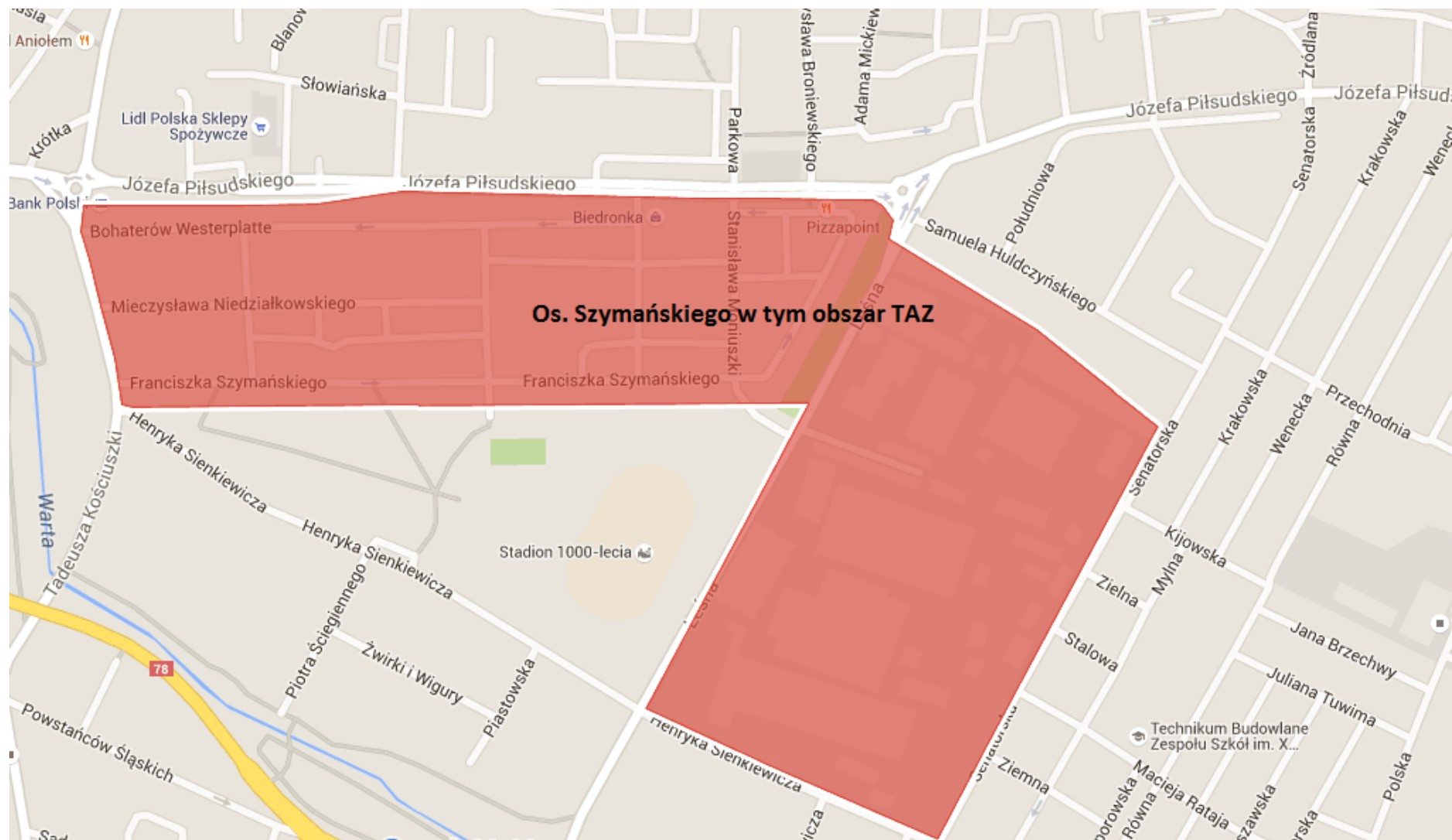
Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Osiedle Szymańskiego jest jedną ze starszych części miasta Zawiercie. Powstało w XIX w. przy nieistniejącej już przędzalni bawełny Towarzystwa Akcyjnego „Zawiercie” założonej w 1833 przez braci Adolfa i Bernarda Ginsbergów - bankierów berlińskich. Było to pierwsze w pełni zorganizowane osiedle w Zawierciu o zabudowie wielorodzinnej. Oprócz domów mieszkalnych dla robotników posiadało także budynki funkcjonalne takie jak szpital na 30 miejsc, dom lekarza z gabinetem przyjęć, pralnię, łaźnię, dom ludowy, piekarnię, szkołę i resursę. W skład osiedla wchodziły także: Willa dyrektora TAZ Stanisława Szymańskiego oraz dwa kościoły - rzymskokatolicki - pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła i ewangelicko-augsburski (obecnie budynek Cechu Rzemiosł Różnych). Osiedle wzorowane na podobnych rozwiązaniach w zaborze rosyjskim, ma wartość unikatową. Wśród mieszkańców Zawiercia panuje powszechne przekonanie, że osiedle jest miejscem niebezpiecznym, zaniedbanym i zamieszkałym przez osoby nadużywające alkoholu, skazane na pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Osiedle zamieszkałe jest przez 2106 osób (stan na koniec 2015 r.), co stanowi 4,18% mieszkańców miasta. W zakresie udzielanej pomocy społecznej osiedle charakteryzuje się największym wsparciem na tle innych części miasta. Wskaźnik bezrobocia na osiedlu wynosi ok. 76 osób na 1 tys. mieszkańców, wobec średniej na terenie miasta wynoszącej ok. 50 osób/1 tys. mieszkańców. Osiedle charakteryzuje się również jednym z najwyższych wskaźników przestępczości ok. 33,2 przestępstw na 1 tys. mieszkańców wobec średniej miejskiej wynoszącej ok. 19 przestępstw na 1 tys. mieszkańców. Analizowany obszar charakteryzuje się również na tle pozostałych dzielnic znaczną liczbą obiektów wymagających remontu oraz obiektów opalanych węglem co wpływa na stan środowiska naturalnego

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 36,9 ha (ok. 0,43% powierzchni całego miasta). Obszar został oznaczony nr 1.

Mapa 2 Obszar rewitalizacji nr 1 – Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Źródło: Opracowanie własne

Osiedle Stary Rynek

Znajduje się w zachodniej części miasta, charakteryzuje się zabudową wielorodzinną oraz największą w skali miasta ilością budynków wybudowanych przed 1945 rokiem. Większość budynków wymaga podjęcia prac remontowych. Osiedle zamieszkałe jest przez 3482 osoby co stanowi 6,91% ludności miasta (stan na koniec 2015 r.) Analizując sytuację społeczną na tym obszarze można stwierdzić, że w zakresie udzielanej pomocy społecznej osiedle znajduje się na drugim miejscu w zakresie największego wsparcia na tle innych części (osiedli) miasta. Wskaźnik bezrobocia na osiedlu wynosi ok. 85,6 osób na 1 tys. mieszkańców, wobec średniej na terenie miasta wynoszącej ok. 51,6 osób/1 tys. mieszkańców i jest najwyższy w ujęciu całego miasta. Osiedle charakteryzuje się również najwyższą wartością wskaźnika przestępczości wynoszącym 38,5 przestępstw na 1 tys. mieszkańców wobec średniej miejskiej wynoszącej ok. 18,6 przestępstw na 1 tys. mieszkańców.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 204 ha (ok. 2,43% powierzchni całego miasta). Obszar został oznaczony nr 2.

Mapa 3 Obszar rewitalizacji nr 2 - Osiedle Stary Rynek

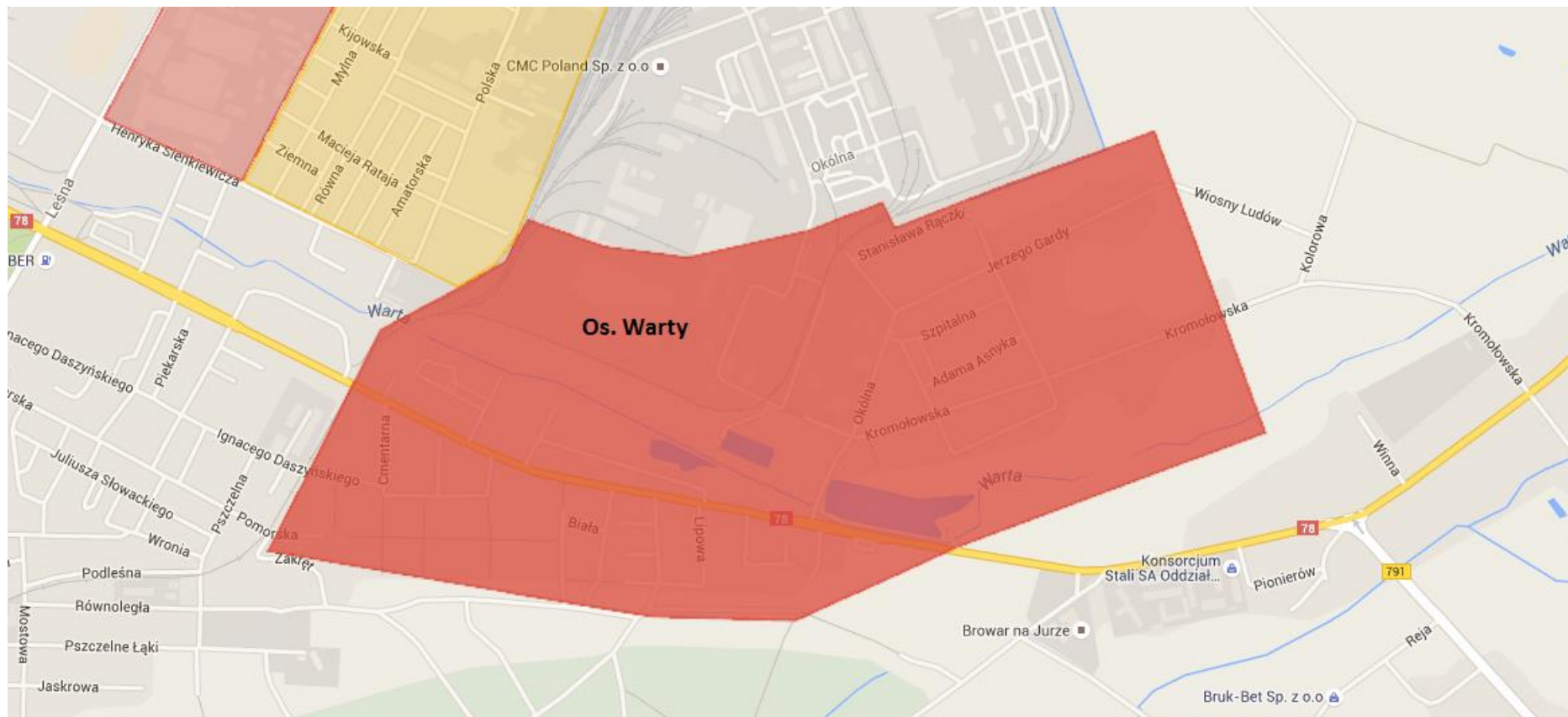
Źródło: Opracowanie własne

Osiedle Warty

Osiedle znajduje się w centralnej części miasta, charakteryzuje się zabudową wielorodzinną. Obszar rewitalizacji dotyczy tzw. „Małego osiedla robotniczego” oraz budynku dawnej siedziby Huty Zawiercie – są to budynki w złym stanie technicznym wymagającym remontu. Osiedle zamieszkałe jest przez 859 osób co stanowi 1,71% ludności miasta (stan na koniec 2015 r.). Osiedle charakteryzuje się znacznym wsparciem pomocy społecznej (wartość wskaźnika wsparcia na 1 tys. mieszkańców wynosi ok. 73,3 wobec średniej miejskiej na poziomie ok. 49,6). Analizując problem bezrobocia z punktu widzenia wag nadanych poszczególnym zjawiskom negatywnym na terenie miasta jest ono istotnym problemem osiedla, podobnie jak zanieczyszczenie środowiska (sąsiedztwo drogi krajowej nr 78 oraz terenów przemysłowych). Na terenie Osiedla wymagane jest również przeprowadzenie prac remontowych dotyczących wymiany sieci wodociągowej.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 155 ha (ok. 1,82% powierzchni całego miasta). Obszar został oznaczony nr 3.

Mapa 4 Obszar rewitalizacji nr 3 - Osiedle Warty

Źródło: Opracowanie własne